

ประโยค ๑-๒

ปัญหา บาลีไวยากรณ์

สอบ วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ต่อไปนี้
  - ก. กรณฺที่ ทำอักษรหมี.....คือ.....ฯ
  - ข. อักษร ๔๑ ตัว แม้ต่างกันโดยฐานที่เกิดเป็นต้น ก็เป็น.....อย่าง คือ เป็น.....ฯ
๒. สนธิกริโยปกรณฺ์ วิธีเป็นอุปการะแก่การทำสนธิมีก้อย่างคืออะไรบ้าง ฯ อุตตทตฺเถ และ รมฺมญฺจเร เป็นสนธิอะไร ตัดและต่ออย่างไร ฯ
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้
  - ก. นามศัพท์ในภาษาบาลีนั้น ท่านแบ่งเป็นลึงค์ไว้ก้อย่าง คือ อะไรบ้าง ฯ
  - ข. ศัพท์ที่เป็นเครื่องกำหนดนับนามนาม ชื่อว่าอะไร แบ่งเป็นก้อย่างคืออะไรบ้าง ฯ
๔. วิภตฺติอาชยตฺนํ ท่านจำแนกไว้เพื่อเป็นเครื่องหมายให้รู้ถึงอะไร จัดเป็นกี่หมวด คืออะไรบ้าง ฯ
๕. คำว่า "กิตฺก" นั้น เป็นชื่อของอะไร แบ่งเป็นก้อย่าง คืออะไรบ้าง ฯ รมฺมจรี และ ทุกฺกํ ลงปัจจัยอะไร เป็นรูปและสาธนะอะไร จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดู ฯ
๖. สมาสในบาลีภาษาว่าโดยกิมมีก้อย่าง คืออะไรบ้าง ฯ สนฺฆาตสฺสวโค และ เอกรตฺติวาโส เป็น สมาสอะไร จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดู ฯ
๗. สามัญญตฺทริตฺต แบ่งออกเป็นก้อย่าง คืออะไรบ้าง ฯ ภาคินฺนโย และคุณฺวา ลงปัจจัยอะไร ในตฺทริตฺตไทน จงตั้งวิเคราะห์พร้อมทั้งเขียนคำแปลมาดูด้วย ฯ

ให้เวลา ๓ ชั่วโมง

เฉลย ประโยค ๑-๒

ปัญหา บาลีไวยากรณ์

๑. ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ต่อไปนี้
- ก. มี ๔ คือ ชิวหามชฺฌัม ทานกลางลั้น ๑ ชิวโหปคค์ถัดปลายลั้นเข้ามา ๑ ชิวหคค์ ปลายลั้น ๑ สกฏจฺจัน ฐานของตน ๑ ทามกลางลั้น เป็นกรณของอักขระที่เป็นतालुच्, ถัดปลายลั้นเข้ามา เป็นกรณของอักขระที่เป็นมูทच्, ปลายลั้น เป็นกรณของอักขระที่เป็นทันตच्, ฐานของตน เป็นกรณของอักขระที่เหลือจากนี้ ๑
- ข. เป็น ๒ อย่าง คือ เป็นนิสสัยอย่าง ๑ เป็นนิสสิตอย่าง ๑ สระเป็นที่อาศัยของพยัญชนะ ชื่อนิสสัย, พยัญชนะอันอาศัยสระชื่อนิสสิต ๑
๒. มี ๘ อย่าง คือ โลโป ลบ ๑ อาเทโส แปลง ๑ อากโม ลงตัวอักษรใหม่ ๑ วิกาโร ทำให้ผิดจากของเดิม ๑ ปกติ ปกติ ๑ ทีโฆ ทำให้ยาว ๑ รสฺส ทำให้สั้น ๑ สณฺโณโค ช้อนตัว ๑ ๑
- อุตตहतฺโต** เป็นอาคมพยัญชนะสนธิ ตัดเป็น อุตต-อุตฺโต ลง ท อาคม ต่อเป็น อุตตहतฺโต ๑
- ธมฺมญฺจเร** เป็นอาเทศนिकचित्सन्धि ตัดเป็น ธมฺม-จเร แปลง นิคचितเป็น ญ ต่อเป็น ธมฺมญฺจเร ๑
๓. ได้ตอบคำถามต่อไปนี้
- ก. แบ่งเป็นลิงค์ไว้ ๓ อย่าง คือ บุํลิงค์ เพศชาย ๑ อิตฺถีลิงค์ เพศหญิง ๑ นบุํสกลิงค์ มิใช่เพศชาย มิใช่เพศหญิง ๑ ๑
- ข. ชื่อ สังขยา แบ่งเป็น ๒ อย่าง คือ ปกติสังขยาอย่าง ๑ ปุรณสังขยาอย่าง ๑ ๑
๔. ให้รู้ถึงกาล, บท, วจนะ, บุรุษ จัดเป็น ๘ หมวด คือ วตฺตมานา ๑ ปญฺจมี ๑ สตฺตมี ๑ ปโรภษา ๑ หियตฺตนี ๑ อชฺชตฺตนี ๑ ภวิสฺสนฺติ ๑ กาลาติปตฺติ ๑ ๑
๕. เป็นชื่อของศัพท์ที่ท่านประกอบด้วยปัจจัยหมู่หนึ่ง ซึ่งเป็นเครื่องกำหนดหมายเนื้อความของนามศัพท์และกริยาศัพท์ที่ต่าง ๆ กัน แบ่งออกเป็น ๒ คือ เป็นนามศัพท์อย่าง ๑ เป็นกริยาศัพท์อย่าง ๑ ๑
- ธมฺมจารี** ลง ณี ปัจจัย เป็นกัตตุรูป กัตตุสาธนะ ลงในอรรคแห่งตสฺสีละ รูปวิเคราะห์ว่า ธมฺม จรติ สีสฺเสนา-ติ ธมฺมจารี ๑

ทุกกร ลง ข ปัจจัย เป็นกัมมรูป กัมมสาธนะ รูปวิเคราะห์ว่า ทุกเขน กรียตี-ติ
ทุกกร ๑

๖. มี ๒ อย่าง คือ สมาสที่ทอนลบวิภัตติเสียแล้ว เรียกว่า ลุตตสมาโส, สมาส ที่ทอนยังมีได้
ลบวิภัตติ เรียกว่า อลุตตสมาโส ๑

สณฺชาตสฺสเวโค เป็นจตุตถิพหุพหิสมาส รูปวิเคราะห์ว่า สณฺชาโต สฺสเวโค ยสฺส โส
สณฺชาตสฺสเวโค ชโน ๑

เอกรตฺติวาโส เป็นภินนาธิกรณพหุพหิสมาส รูปวิเคราะห์ว่า เอกรตฺติ วาโส
อสฺสา-ติ เอกรตฺติวาโส ๑

๗. แบ่งออกเป็น ๑๓ อย่าง คือ โคตตตทฺธิตฺ, ตฺรตฺยาทิตฺ, ราคาทิตฺ, ชาตาทิตฺ, สมฺหตฺ,
จานตฺ, พหฺลตฺ, เสฏฺจตฺ, ตทฺสฺสตฺถิตฺ, ปกติตฺ, สงฺขยาตฺ, ปุรณตฺ, วิภาคตฺ ๑

ภาคินฺเอยโย ลง เณฺยฺย ปัจจัยในโคตตตทฺธิตฺ วิเคราะห์ว่า ภาคินฺเยา อปฺจจ
ภาคินฺเอยโย เหล่ากอ แห่งพี่น้องหญิง ชื่อภาคินฺเอยเย ๑

คุณฺวา ลง วนฺตุ ปัจจัยในตทฺสฺสตฺถิตฺ วิเคราะห์ว่า คุณฺโน อสฺส อตฺถิ-ติ คุณฺวา
คุณฺ ของชนชั้น มีอยู่ เหตุนั้น (ชนนั้น) ชื่อว่า มีคุณ ๑